

ארגון רבני צהר
היהדות של כולנו

הגדה של פסח

בתוספת הנחיות הלכתיות
למצב חירום ולשעת הדחק

נוסח עדות המזרח

ניסן תשפ"ו, מבצע שאגת הארי

הקדמה

”כִּי־מִי יֵצֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאנוּ נִפְלְאוֹת” (מיכה ז, טו).

המתרחש לנגד עינינו בימים אלה איננו נופל מהנפלאות שעליהן דיבר הנביא. כשאנו חוזים במדינת ישראל מכה בנחרצות בגדולי אויביה, לצד המעצמה החזקה בתבל, אנו נותרים משתאים ופעורי פה.

”בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים”. בשנה זו אין צורך להתאמץ כדי לחוש שיש לנו יציאת מצרים משלנו. מתברר שלסיפור המסופר בהגדה ישנם פרקי המשך מרשימים לא פחות, שאותם אנו חווים בימים אלו ממש. כולנו נוטלים חלק בעלילה - מהיורדים למקלטים ועד הלוחמים בחזיתות באיראן, בלבנון ובגבולות ארצנו. השנה, לכל אחד ואחת מאיתנו יש חובה להרבות בסיפור יציאת מצרים: זו שבימי אבותינו וזו המתרחשת לנגד עינינו.

אף על פי כן, ואולי דווקא בשל התקופה הייחודית הפוקדת אותנו, ייתכן שיעלה הצורך לקצר בחלקה הראשון של ההגדה - סיפור יציאת מצרים; זאת משום שאנו כותבים כעת פרק נוסף בעלילה, פרק שבו אנו שותפים פעילים בצל האזעקות וההתרעות, הנפילות והירוטים.

אף שברובד הרוחני אנו בעת נשגבת של ”אֲרָאנוּ נִפְלְאוֹת”, הרי שמעמדם ההלכתי של ימים אלו עשוי להיות מוגדר כשעת הדחק, ומציאות זו מחייבת אותנו לתת את הדעת על פרטי ההלכות וההנהגות הנדרשות במצבים אלו. מובא לפניכם תקציר ההלכות שכתבו הרבנים שאול ברוכי וירון מושקוביץ, מצוות הרבנים של מרכז האתיקה בארגון רבני צהר, יחד עם הגדה של פסח שמודגשים בה חלקי ההגדה העיקריים לשעת הדחק.

ארגון רבני צהר שולח ברכת חיזוק לכל השותפים במערכה ולכלל אזרחי מדינת ישראל.

עומדת בפניכם שאלה? אל תיוותרו ללא מענה. אנו מזמינים אתכם לפנות למוקד ההלכה של רבני צהר בטלפון: **1-800-200-377**.

פסח כשר ושמח,
הרב דוד סתיו

הנחיות הלכתיות לעריכת ליל סדר בזמן מלחמה

שעת הדחק

1. "כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח"; לכתחילה יש לערוך סדר שלם כהלכתו. אולם, ייתכן שעל פי הנסיבות, בזמן אזעקות או במצב חירום, יהיה קושי לקיים את הסדר כרגיל. בשעת הדחק, אפשר לקצר את ליל הסדר, להתמקד בעיקר ההגדה ולקיים את שאר מצוות הסדר.

2. הנחיות אלו מיועדות לבריאים. הנחיות ייחודיות לחולים וקשישים, ובהן גם הרחבות בחלק מהעניינים שנזכרים כאן, מצויות באתר צהר עד 120.

זמן

3. זמן הקידוש וההגדה הוא מצאת הכוכבים (19.20 בשנת תשפ"ו בישראל). בשעת הצורך, ניתן להקדים את הקידוש ואת תחילת הסדר לפני צאת הכוכבים, אך שתיית שאר הכוסות, אכילת מצה ומרור קריאת ההגדה ואמירת ההלל צריכות להיות מצאת הכוכבים.

4. זמן מצוות הסדר, כולל אכילת אפיקומן, הוא עד חצות (00.45). מי שמתפנה לעריכת הסדר קרוב לחצות יקצר את הסדר, כמבואר להלן, על מנת לאכול מצה ומרור לפני חצות. אם לא ערכו סדר עד חצות, אפשר לקיימו עד עלות השחר (5.17).

קיצור

5. החלקים העיקריים שב"מגיד" הם: שאלת "מה נשתנה", "עבדים היינו" ו"מתחילה עובדי עבודה זרה" (ובכללם גם סיום בשבח), "ארמי אובד אבי" (עם חלק מהדרשות), "כל שלא אמר שלושה דברים אלו", פרקי ההלל שבסוף "מגיד" ("מלפיכך"), ברכת הגאולה וכוס שנייה.

6. בשעת הצורך אפשר לקצר אף יותר (לדלג על "ארמי אובד אבי" ולומר מעט מההלל), וכמובן, על פי הזמן אפשר להוסיף. כאשר הזמן לאמירת "מגיד" דחוק ומקצרים, יש להוסיף בזמן הסעודה, אם אפשר, את החלקים שהושמטו.

7. עיקר ההלל הוא פרקי הלל המצרי (תהלים קיג-קיח) וברכת "יהללוך" (ללא "הלל הגדול" [תהלים קלו] וברכת "נשמת" ו"ישתבח"). בשעת הצורך די לומר מספר פסוקים וברכת "יהללוך".

הסבה

8. עיקר חובת ההסבה הוא בזמן שתיית ארבע כוסות ואכילת מצת מצווה (ב"מוציא מצה", "כורך" ואפיקומן). מי שלא היסב באכילת מצה יחזור ויאכל כזית בהסבה (בשים רשאיות להקל, וגם גברים בשעת הדחק). מי שלא שתה יין בהסבה, למנהג הספרדים יחזור וישתה בהסבה, ולמנהג האשכנזים יחזור וישתה רק בכוס השנייה (ויש להקל, כנ"ל).

הפסקות

9. גם אם הפסיקו ויצאו כולם מהבית למרחב מוגן בין הקידוש לסעודה, אין צריך לחזור ולקדש בסמוך לסעודה.
10. אם הפסיקו בזמן אמירת ההגדה או ההלל חוזרים למקום שפסקו, אף אם שהו זמן רב.
11. אם הפסיקו בזמן ברכת המזון, לנוהגים כשולחן ערוך חוזרים למקום שפסקו, ולנוהגים כרמ"א - אם שהו כמה דקות או יותר חוזרים לתחילת הברכה שהפסיקו בה.
12. בדרך כלל, אין להפסיק ואין לדבר מנטילת ידיים שאחרי "מגיד" ועד סיום אכילת מצה, מרור וכורך. כאשר צריך להפסיק כדי להיכנס לממ"ד וכדומה: אם אפשר להמשיך את האכילה בממ"ד, מוטב להמשיך; אם אי אפשר, מוטב להימנע מדיבור שאינו הכרחי.
13. אם דיברו דיבורים שאינם קשורים לאכילה בין הברכות על המצה לבין אכילתה, בין הברכה על המרור לאכילתו או בין הברכה על היין לשתייתו, יש לחזור ולברך. אם דיברו במקום אחר אין לברך שנית.
14. זמן אכילה של כזית מצה או מרור הוא "כדי אכילת פרס", אשר למחמירים הוא 4 דקות, ולמקלים עד 9 דקות. אם הפסיקו באמצע אכילת כזית צריך לאכול שנית. בשעת הצורך, אם כבר אכלו כשליש מצה לפני שהפסיקו, אין צריך לאכול שנית אף אם מקפידים בדרך כלל על שיעור גדול יותר של מצה.
15. אם אמירת ההגדה מתארכת בשל ההפסקות, ויש צורך לשתות, אפשר לשתות משקה שאיננו יין לפני מזיגת הכוס השנייה. יש מתירים לשתות גם לאחר מזיגת הכוס השנייה ובזמן ההגדה, ואפשר לסמוך על כך במקום צורך. מוטב להימנע מאכילה, מלבד בזמן אכילת הכרפס.

<p>אותיות קטנות שאר הסדר.</p>	<p>אותיות בינוניות קטעים שחשוב להוסיף.</p>	<p>אותיות גדולות החלקים העיקריים שבסדר, שבלעדיהם לא יוצאים ידי חובה ואותם יש לומר בכל קיצור של הסדר.</p>	<p>מקרא</p>
-----------------------------------	---	---	--------------------

נוסחי ההגדה שהכנו הם על פי נוסח אשכנז ועדות המזרח. הקטעים המסומנים כעיקר ההגדה וההלל, בשתי רמות החשיבות, זהים גם לנוהגים מנהגי תימן (מלבד הקידוש וברכת המזון).

ההגדה טעונה גניזה

נוסח ההגדה

קדש

מוזגים כוס ראשון. המצות מכוסות.

אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מְקַרְאֵי קֹדֶשׁ, אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת
מִעַדֵי יְהוָה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

סְבִרֵי מְרֻנָּן.

לְחַיִּים.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עַם, וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל
לְשׁוֹן, וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וַתִּתֵּן לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה, מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה,
חֲגִים וְזִמְנִים לְשִׂשׁוֹן, אֶת יוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה, וְאֶת יוֹם טוֹב מְקַרְאֵי קֹדֶשׁ הַזֶּה, לְזִמְן
חֲרוּתְנוּ בְּאַהֲבָה, מְקַרְאֵי קֹדֶשׁ, זִכָּר לִיצִיאַת מִצְרָיִם. כִּי בָנוּ בְּחִרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדְּשָׁתָּ
מִכָּל הָעַמִּים, מוֹעֲדֵי קֹדֶשׁךָ בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׁוֹן הַנְּחַלְתָּנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַדֵּשׁ
יִשְׂרָאֵל וְהַזְמִינִים.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁחֲחִינּוּ וְקִיַּמְנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזִמְן הַזֶּה.

שׁוֹתֵה רוֹב כּוֹס הַיַּיִן בַּהֲסָבָה

וירחץ

נוטלים ידיים בלא ברכה.

כרפס

לוקח מן הכרפס פחות מכזית, כדי שלא יתחייב בברכה אחרונה, טובל במי מלח, מברך "בורא פרי האדמה", ומכווין לפטור
בברכה גם את המרור.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְרֵי הָאָדָמָה.

יחז

בוצע את המצה האמצעית לשתיים ומצפין את החצי הגדול לאפיקומן, ואת הקטן מחזיר למקומו.

מגיד

מגלה את המצות, מגביה את הקערה, ואומר בקול רם.

הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים.
כל דכפין ייתי ויכל, כל דצריך ייתי ויפסח.
השתא הכא, לשנה הבאה בארעא דישראל.
השתא עבדי, לשנה הבאה בני חורין.

מסירים את הקערה מעל השולחן, מוזגין כוס שני וכאן הבן או אחד מן המטובים שואל.

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?

שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת והלילה הזה שתי פעמים.
שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ או מצה, והלילה הזה כולו מצה.
שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות, והלילה הזה מרור.
שבכל הלילות אנו אוכלין ושותין בין יושבין ובין מסבין, והלילה הזה כלנו מסבין.

מחזיר את הקערה אל השולחן. מגלים את המצות.

עבדים היינו לפרעה במצרים, ויוציאנו יהוה אלהינו משם ביד חזקה ובזרע נטויה.
ואלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני
בנינו משעבדים היינו לפרעה במצרים.

ואפילו כלנו חכמים כלנו נבונים כלנו זקנים כלנו יודעים את התורה מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים.
וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח.

מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסבין בבני ברק והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותה הלילה, עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית.
אמר רבי אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא, שנאמר, למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך. ימי חייך הימים. כל ימי חייך הלילות. וחכמים אומרים ימי חייך העולם הזה. כל ימי חייך להביא לימות המשיח.

ברוך המקום, ברוך הוא, ברוך שנתן תורה לעמו ישראל, ברוך הוא.

כִּנְגַד אֲרֻבְעָה בָּנִים דְּבִרְהַ תּוֹרָה: אֶחָד חֲכָם, וְאֶחָד רָשָׁע, וְאֶחָד תָּם, וְאֶחָד שְׂאִינֵי יוֹדֵעַ לְשֹׂאוֹל.
 חֲכָם מַה הוּא אוֹמֵר? מַה הָעֲדוּת וְהַחֲקִים וְהַמְשֻׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲתָכֶם. אַף אַתָּה אָמַר לוֹ כְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח: אֵין מִפְּטוּרֵינוּ אַחַר הַפֶּסַח אֲפִיקוֹמָן.
 רָשָׁע מַה הוּא אוֹמֵר? מַה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם. לָכֶם וְלֹא לוֹ. וְלִפִּי שְׂהוּצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכֶּלֶל, כִּפֹּר בְּעַקֵּר. וְאַף אַתָּה הִקְהָה אֶת שְׂנֵי וְאָמַר לוֹ: בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי בְּצִאתִי מִמִּצְרָיִם. לִי וְלֹא לוֹ. וְאִילוּ הִיָּה שָׁם, לֹא הִיָּה נִגְאָל.
 תָּם מַה הוּא אוֹמֵר? מַה זֹאת. וְאִמְרַת אֱלֹוֹ: בְּחֹזֶק יָד הוּצִיאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרָיִם מִבֵּית עֲבָדִים.
 וְשְׂאִינֵי יוֹדֵעַ לְשֹׂאוֹל אֶת פֶּתַח לוֹ, שְׁנֵאמַר: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי בְּצִאתִי מִמִּצְרָיִם.
 יְכוֹל מֵרֵאשִׁי חֲדָשׁ, תִּלְמוּד לֹמֵר: בַּיּוֹם הַהוּא. אֵי בַיּוֹם הַהוּא, יְכוֹל מִבְּעוֹד יוֹם, תִּלְמוּד לֹמֵר: בְּעִבּוֹר זֶה. בְּעִבּוֹר זֶה, לֹא אִמְרַתִּי אֲלֵא בְּשָׁעָה שְׂמִצָּה וּמְרוֹר מְנַחִים לְפָנֶיךָ.

מִתְחִלָּה עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ, וְעַכְשָׁיו קָרְבָנוּ הַמָּקוֹם לְעֲבֹדָתוֹ,

שְׁנֵאמַר: וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם, כִּי אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: בְּעִבְרַת הַנְּהַר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם, תִּרְחַ אָבִי אֲבִרְהֵם וְאָבִי נַחֲוֹר, וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים. וְאַקַח אֶת אֲבִיכֶם אֶת אֲבִרְהֵם מֵעִבְרַת הַנְּהַר וְאוֹלַךְ אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ כְּנָעַן, וְאַרְבָּה אֶת זֶרְעוֹ וְאַתָּן לוֹ אֶת יַצְחָק, וְאַתָּן לְיַצְחָק אֶת יַעֲקֹב וְאַתָּן לְעֵשָׂו אֶת הַר שְׁעִיר לְרֵשֶׁת אוֹתוֹ, וַיַּעֲקֹב וּבָנָיו יָרְדוּ מִצְרָיִם.

בְּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְּטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל, בְּרוּךְ הוּא.

שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֹשֵׁב אֶת הַקֶּץ, לְעֵשׂוֹת כְּמוֹ שְׂאֵמַר לְאֲבִרְהֵם אֲבִינוּ בְּבִרְיַת בֵּין הַבְּתָרִים, שְׁנֵאמַר: וַיֹּאמֶר לְאֲבִרְהֵם, יָדַע תִּדְעַ כִּי גֵר יִהְיֶה זֶרְעֶךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, וְעֲבָדוּם וְעָנּוּ אוֹתָם אֲרֻבְעַ מֵאוֹת שָׁנָה. וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבְדוּ דָן אֲנִי וְאַחֲרָי כִּן יֵצְאוּ בְּרַכָּשׁ גָּדוֹל.

מִכֹּסֶה אֶת הַמִּצּוֹת וּמַגְבִּיָּה אֶת הַכּוֹס בִּידּוֹ, וְאוֹמֵר

וְהִיא שְׁעֵמֻדָּה לְאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ. שְׁלֵא אֶחָד בְּלִבָּד עֲמַד עֲלֵינוּ לְכַלּוֹתָנוּ, אֲלֵא שְׁבָכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים עֲלֵינוּ לְכַלּוֹתָנוּ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילָנוּ מֵיָדָם.

מְנַיֵחַ אֶת הַכּוֹס, מַגְלָה אֶת הַמִּצּוֹת

צֵא וּלְמַד מַה בְּקִשׁ לְבֵן הָאֲרָמִי לְעֵשׂוֹת לְיַעֲקֹב אֲבִינוּ. שְׁפָרְעָה לֹא גָזַר אֲלֵא עַל הַזְּכָרִים, וְלְבֵן בְּקִשׁ לְעַקוֹר אֶת הַכָּל. שְׁנֵאמַר:

וְאֲרָמִי אֲבִד אֲבִי, וַיִּרְדַּ מִּצְרַיִמָּה וַיִּגַר שָׁם בְּמַתִּי מַעֲט, וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל, עֲצוּם וְרַב. וַיִּרְדַּ מִּצְרַיִמָּה אָנוּם עַל פִּי הַדְּבָר.

וַיִּגַר שָׁם מִלְמַד שְׁלֵא יָרַד יַעֲקֹב אֲבִינוּ לְהִשְׁתַּקֵּעַ בְּמִצְרָיִם אֲלֵא לְגוֹר שָׁם, שְׁנֵאמַר: וַיֹּאמְרוּ אֵל פְּרָעָה, לְגוֹר בְּאֶרֶץ בְּאֵנוּ, כִּי אֵין מְרַעָה לְצֵאֵן אֲשֶׁר לְעַבְדֶּיךָ, כִּי כָבֵד הָרַעַב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. וְעַתָּה יֵשְׁבוּ נָא עַבְדֶּיךָ בְּאֶרֶץ גִּשְׁן. בְּמַתִּי מַעֲט כְּמָה שְׁנֵאמַר: בְּשִׁבְעֵים נֶפֶשׁ יָרְדוּ אֲבוֹתֶיךָ מִצְרַיִמָּה, וְעַתָּה שְׂמֵךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרַב.

וַיְהִי שָׁם לְגוֹי מְלֻמַּד שְׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְצַיְנִים שָׁם.

גָּדוֹל עֲצוּם כְּמוֹ שְׁנֵאמַר: וּבָנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצְמוּ בְּמֵאֵד מְאֹד, וְתִמְלֵא הָאֶרֶץ אֲתָם.

וְרַב כְּמָה שְׁנָאֵמַר: רַבְּבָה כְּצִמְחַ הַשְּׂדֵה נִתְתִּיךְ, וְתַרְבִּי וְתַגְדְּלִי וְתַבְאִי בְּעַדֵי עַדִּים, שְׂדִים נִכְנּוּ וּשְׁעָרֶיךָ צִמְחַ, וְאֵת עָרִם וְעָרִיהָ. וְאָעֵבֶר עֲלֶיךָ וְאָרְאֶךָ מִתְּבוֹסֶסֶת בְּדַמִּיךְ, וְאָמַר לְךָ בְּדַמִּיךְ חַיִּי, וְאָמַר לְךָ בְּדַמִּיךְ חַיִּי

וְיַדְעוּ אֶתְנוּ הַמְּצָרִים וְיַעֲנִנוּנוּ, וְיִתְּנוּ עֲלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה.
וְיַדְעוּ אֶתְנוּ הַמְּצָרִים כְּמוֹ שְׁנָאֵמַר: הִבֵּה נִתְחַכְמָה לּוֹ פֶּן יִרְבֶּה, וְהִיָּה כִּי תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסֵף גַּם הוּא עַל שְׁנָאֵינוּ וְנִלְחַם בָּנוּ, וְעֲלָה מִן הָאָרֶץ.
וְיַעֲנִנוּנוּ כְּמָה שְׁנָאֵמַר: וְיִשְׁמְעוּ עָלֵינוּ שְׂרֵי מַסִּים לְמַעַן עֲנֹתוּ בְּסִבְלָתְכֶם. וְיִבְּזוּ עָרֵי מִסְכָּנוֹת לְפָרְעָה. אֵת פֶּתַם וְאֵת רַעֲמָסֶס.
וְיִתְּנוּ עֲלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה כְּמוֹ שְׁנָאֵמַר: וְיַעֲבֹדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶךְ.

וְנִצְעַק אֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ, וְיִשְׁמַע יְהוָה אֶת קִלְנוּ, וְיִרְאֵה אֶת עֲנִינוּ וְאֵת עֲמָלְנוּ וְאֵת לַחֲצֵנוּ.
וְנִצְעַק אֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ כְּמָה שְׁנָאֵמַר: וְיִהְיֶה בַּיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם וְיָמַת מֶלֶךְ מִצְרַיִם, וְיִאָּנְחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבוּדָה וְיִזְעָקוּ, וְיִתְעַל שְׁוֹעֲתָם אֶל הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבֹדָה.
וְיִשְׁמַע יְהוָה אֶת קִלְנוּ כְּמָה שְׁנָאֵמַר: וְיִשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתְכֶם, וְיִזְכּוֹר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ אֶת אַבְרָהָם, אֵת יִצְחָק וְאֵת יַעֲקֹב.
וְיִרְאֵה אֶת עֲנִינוּנוּ זֶה פְּרִישׁוֹת דֶּרֶךְ אָרֶץ, כְּמָה שְׁנָאֵמַר: וְיִרְאֵה אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיַדַּע אֱלֹהִים.
וְאֵת עֲמָלְנוּ אֵלֵינוּ הַבְּנִים. כְּמָה שְׁנָאֵמַר: כָּל הַבֶּן הַיִּלּוּד הַיֹּאדָרָה תִּשְׁלִיכֶהוּ וְכָל הַבַּת תִּחְוֶיָן.
וְאֵת לַחֲצֵנוּ זֶה הַדְּחָק, כְּמָה שְׁנָאֵמַר: וְגַם רְאִיתִי אֶת הַלְחָץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לַחֲצִים אֶתְכֶם.

וְיִצְאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה, וּבְזֹרַע נְטוּיָה, וּבִמְרֹא גָדֹל, וּבִבְתוּת וּבִמְפֹתִים.
וְיִצְאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם לֹא עַל יְדֵי מְלָאָךְ, וְלֹא עַל יְדֵי שְׂרָף, וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, אֲלֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֲצָמוֹ. שְׁנָאֵמַר:
וְעֲבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה, וְהִכִּיתִי כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה, וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֲעַשֶׂה שְׁפָטִים. אֲנִי יְהוָה.
וְעֲבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה אֲנִי וְלֹא מְלָאָךְ;
וְהִכִּיתִי כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי וְלֹא שְׂרָף;
וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֲעַשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי וְלֹא הַשְּׁלִיחַ;
אֲנִי יְהוָה אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר.

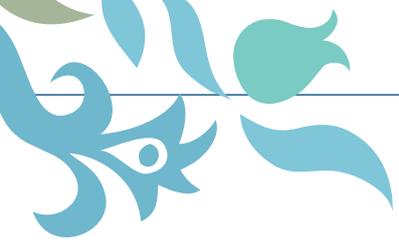
יש נוהגים לומר.

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבִרְכָה. כְּשִׁירְד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמְּצָרִים בְּמִצְרַיִם יָרְדוּ עִמּוֹ תְּשַׁעַת אֲלָפִים רַבּוֹת.
מֵהֶם מְלֹאכֵי אִשׁ. וּמֵהֶם מְלֹאכֵי בָרָד. וּמֵהֶם מְלֹאכֵי זֵיעַ. וּמֵהֶם מְלֹאכֵי רִתָּה. וּמֵהֶם מְלֹאכֵי חִלְחָלָה. וְרִתָּה וְחִלְחָלָה
אוֹחֲזֵת לְמִי שֶׁהוּא רוֹאֶה אוֹתָם. אָמְרוּ לְפָנָיו: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם. וְהֵלֵא מֶלֶךְ בֶּשֶׁר וְרַם כְּשֶׁהוּא יוֹרֵד לְמִלְחָמָה שְׂרִיו
וְעֲבָדָיו מְקִיפִין בְּכַבּוּדוֹ. וְאִתָּה מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּין עֲלֵינוּ. שְׁאֲנַחְנוּ עֲבָדֶיךָ. וְהֵם בְּנֵי בְרִיתְךָ.
נִרְד וְנַעֲשֶׂה עִמָּם מִלְחָמָה. אָמַר לָהֶם. אֵינִי דַעְתִּי מִתְּקַרְרַת עַד שֶׁאֲרַד אֲנִי בְּעַצְמִי. אֲנִי בְּכַבּוּדִי. אֲנִי בְּגִדְלָתִי. אֲנִי
בְּקַדְשָׁתִי. אֲנִי יְהוָה אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר.

בְּיַד חֲזָקָה זֶה הַדְּבַר, כְּמָה שְׁנָאֵמַר: הִנֵּה יָד יְהוָה הוֹיָה בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר בְּשֵׂדָה, בְּסוּסִים, בְּחִמְרִים, בְּגַמְלִים, בְּבָקָר וּבִצְאָן,
דָּבָר כְּבֹד מְאֹד.

וּבְזֹרַע נְטוּיָה זֶה הַחֶרֶב, כְּמָה שְׁנָאֵמַר: וְחִרְבוּ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ, נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלַיִם.
וּבִמְרֹא גָדוֹל זֶה גְלוּי שְׂכִינָה. כְּמָה שְׁנָאֵמַר, אוֹ הַנִּסָּה אֱלֹהִים לְבֹא לְקַחַת לּוֹ גּוֹי מְקַרֵּב גּוֹי בְּמִסּוֹת בְּאֵתָה וּבְמוֹפְתִים
וּבְמִלְחָמָה וּבְיַד חֲזָקָה וּבְזֹרַע נְטוּיָה וּבְמוֹרָאִים גְּדוֹלִים כְּכָל אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֶיךָ.
וּבְאֵתָתִי זֶה הַמְּטָה, כְּמָה שְׁנָאֵמַר: וְאֵת הַמְּטָה הַזֶּה תִּקַּח בְּיַדְךָ, אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בּוֹ אֵת הָאֵתָתִי.

נוהגים לשפוך מתוך כוס היין שביד עורך הסדר לתוך כלי שלוש פעמים, בשעה שאומר: "דם", "ואש", "ותימרות עשן".
וכן שופך עשר פעמים בזמן אמירת עשר המכות ("דם", "צפרדע" וכו'). וכן עוד שלוש פעמים כשאומר: "דצ"ך", "עד"ש",
"באח"ב" שה"כ שש עשרה פעמים. ואת היין שנשפך לכלי ישפכו בכיור לאיבוד. וחוזרים וממלאים את כוס היין.

ובמפתים זה הדם, כמה שנאמר: ונתתי מופתים בפשמים ובאריץ.

דס ואש ותימרות עשן.

דבר אחר: ביד חזקה שתים, ובזרע נטויה שתים, ובמרא גדל שתים, ובארות שתים, ובמפתים שתים. אלו עשר מכות שהביא
הקדוש ברוך הוא על המצריים במצרים, ואלו הן:

דס, צפרדע, כנים, ערוב, דבר, שחין, ברד, ארבה, חשך, מפת בכורות.

רבי יהודה היה נותן בהם סמנים דצ"ך עד"ש באח"ב.

רבי יוסי הגלילי אומר: מנין אתה אומר שלקו המצריים במצרים עשר מכות, ועל היס לקו חמשים מכות? במצרים מה הוא
אומר? ויאמרו: החרטמים אל פרעה: אצבע אלהים היא. ועל היס מה הוא אומר? ויאמר: ישראל את היד הגדלה אשר עשה
יהוה במצרים, וייראו העם את יהוה, ויאמינו ביהוה ובמשה עבדו. כמה לקו באצבע? עשר מכות. אמור מעתה: במצרים לקו
עשר מכות, ועל היס לקו חמשים מכות.

רבי אליעזר אומר: מנין שכל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצריים במצרים היתה של ארבע מכות? שנאמר:
ישלח בס חרון אפו, עברה וזעם וצרה, משלחת מלאכי רעים. עברה אחת, וזעם שתים, וצרה שלש, משלחת מלאכי רעים
ארבע. אמור מעתה: במצרים לקו ארבעים מכות, ועל היס לקו מאתיים מכות.

רבי עקיבא אומר: מנין שכל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצריים במצרים היתה של חמש מכות? שנאמר:
ישלח בס חרון אפו, עברה וזעם וצרה, משלחת מלאכי רעים. חרון אפו אחת, עברה שתים, וזעם שלוש, וצרה ארבע, משלחת
מלאכי רעים חמש. אמור מעתה: במצרים לקו חמשים מכות, ועל היס לקו חמשים ומאתים מכות.

כמה מעלות טובות למקום עלינו.

אלו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם שפטים, דיינו.
אלו עשה בהם שפטים, ולא עשה באלהיהם, דיינו.
אלו עשה באלהיהם, ולא הרג את בכוריהם, דיינו.
אלו הרג את בכוריהם ולא נתן לנו את ממונם, דיינו.

יש נוהגים לומר.

מנין שנתן לנו את ממונם? שנאמר: וינצלו את מצרים, עשאוהו כמצולא שאין בה דגים. דבר אחר: עשאוהו כמצולא
שאין בה דגן. למה מחשב הכתוב את בזת היס יותר מבזת מצרים? אלא מה שהיה בבתים נטלו במצרים. ומה
שהיה בבתים תשוראות נטלו על היס. וכן הוא אומר: כנפי יונה נחפה בכסף, זו בזת מצרים. ואברותיה בירקרק
חרוץ, זו בזת היס. ותרבי ותגדלי ותבואי, זו בזת מצרים. בעדי עדיים, זו בזת היס. תורי זקב נעשה לך, זו בזת
מצרים. עם נקדות הכסף, זו בזת היס.

אלו נתן לנו את ממונם ולא קרע לנו את היס, דיינו.
אלו קרע לנו את היס ולא העבירנו בתוכו בחרבה, דיינו.
אלו העבירנו בתוכו בחרבה ולא שקע צרנו בתוכו דיינו.
אלו שקע צרנו בתוכו ולא ספק צרפנו במדבר ארבעים שנה דיינו.
אלו ספק צרפנו במדבר ארבעים שנה ולא האכילנו את המן דיינו.
אלו האכילנו את המן ולא נתן לנו את השבת, דיינו.

אלו נתן לנו את השבת, ולא קרבנו לפני הר סיני, דיינו.
אלו קרבנו לפני הר סיני, ולא נתן לנו את התורה. דיינו.
אלו נתן לנו את התורה ולא הכניסנו לארץ ישראל, דיינו.
אלו הכניסנו לארץ ישראל ולא בנה לנו את בית הבחירה דיינו.

על אחת, במה ובמה, טובה כפולה ומכפלת למקום עלינו: הוציאנו ממצרים, עשה בהם שפטים, עשה באלהיהם, הרג את בכוריהם, נתן לנו את ממונם, קרע לנו את היס, העבירנו בתוכו בחרבה, שקע צרינו בתוכו, ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה, האכילנו את המן, נתן לנו את השבת, קרבנו לפני הר סיני, נתן לנו את התורה, הכניסנו לארץ ישראל, ובנה לנו את בית הבחירה לכפר על כל עונותינו.

רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הִיָּה אוֹמֵר: כֹּל שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אֵלּוּ בַּפֶּסַח, לֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ,

וְאֵלּוּ הֵן: פֶּסַח, מִצֵּה, וּמָרוֹר.

פֶּסַח שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלִים בְּזִמְנֵי שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ הִיָּה קִיָּם, עַל שׁוֹם מָה, עַל שׁוֹם שֶׁפֶסַח הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל בִּתְּי אֲבוֹתֵינוּ בַּמִּצְרִים.

שְׁנָאֵמַר: וְאִמְרַתֶּם זָבַח פֶּסַח הוּא לַיהוָה, אֲשֶׁר פֶּסַח עַל בִּתְּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּצְרִים בְּנִגְפוֹ אֶת מִצְרַיִם, וְאֶת בְּהֵימוֹ הַצִּיל, וַיִּקַּד הָעַם וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ.

יש נוהגים לומר פיוט זה, וסימנו - אהרן כהן.

אָמוּנִים עָרְכוּ שָׁבַח. לֵאלֹהֵי וְטַבְּחוּ טַבַּח. וְאִמְרַתֶּם זָבַח פֶּסַח הוּא לַיהוָה.
הָרִימוּ קוֹל שִׁירִים. שְׂמַחוּ בְּלֵיל שְׂמוּרִים. עַל מִצּוֹת וּמָרוֹרִים. אֲכֹלוּ וּשְׁתוּ יַיִן.
רֵאשׁוֹן לְכֹל רֵאשׁוּנִים. עַל יַד צִיר אָמוּנִים. מִיַּד כָּל מַעֲנִים. הַצִּיל כָּל הַמוֹנִי.
נָסִי אֶל זְכָרְתִּי. וְחִסְדִּי סִפְרַתִּי. עֲתָה יִדְעָתִי. כִּי גָדוֹל יְהוָה.
כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם. מִנְשָׁה וְאֶפְרַיִם. יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם. כֹּל צְבָאוֹת יְהוָה.
הַנְּחִיל תּוֹרָתוֹ. לְעַמּוֹ וְעֲדָתוֹ. שׁוֹמְרֵי מִצְוֹתוֹ. עִם נוֹשָׁע בֵּיהוָה.
נִפְלְאִים מַעֲשָׂיֶיךָ. וְעֲצוּמִים נִסֶּיךָ. יִאֲמְרוּ כָּל חוֹסְדֶיךָ טוֹב לַחֲסוֹת בֵּיהוָה.

יקח המצה הפרוסה בידו ויראנה למסובין, ואומר.

מִצֵּה זוֹ שֵׁאוֹנוֹ אוֹכְלִים, עַל שׁוֹם מָה, עַל שׁוֹם שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בְּצֶקֶם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחֲמִיץ עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְגֵאָלָם.
שְׁנָאֵמַר: וַיֵּאָפוּ אֶת הַבֶּצֶק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֲגַת מִצּוֹת, כִּי לֹא חֲמֵץ, כִּי גֵרְשׁוֹ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יִכְלוּ לְהַתְמַהֵמָה, וְגַם צָדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם.

מגביה המרור ואומר.

מרור זה שאנו אוכלים, על שום מה, על שום שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים.

שנאמר: וימררו את חייהם בעבדה קשה, בחמר ובלבנים ובכל עבדה בשדה את כל עבדתם אשר עבדו בהם בפרך.

בכל דור ודור חיב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, שנאמר: והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, בעבור זה עשה יהוה לי בצאתי ממצרים. לא את אבותינו בלבד גאל הקדוש ברוך הוא, אלא אף אותנו גאל עמם, שנאמר: ואותנו הוציא משם, למען הביא אתנו, לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבתנו.

מכסה המצות ומגביה הכוס עד אחר גאל ישראל.

לפיכך אנחנו חייבים, להודות, להלל, לשבח, לפאר, לרומם, להדר, ולקלס, למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלו. הוציאנו מעבדות לחרות, ומשעבוד לגאולה, ומיגון לשמחה, ומאבל ליום טוב, ומאפלה לאור גדול, ומשעבוד לגאולה. ונאמר לפניו הללויה.

הללויה. הללו עבדי יהוה, הללו את שם יהוה. יהי שם יהוה מברך מעתה ועד עולם. ממזרח שמש עד מבואו מהלל שם יהוה. רם על כל גוים יהוה, על השמים כבודו. מי כיהוה אלהינו המגביהי לשבת, המשפילי לראות בשמים ובארץ. מקימי מעפר דל, מאשפת ירים אביון. להושיבי עם נדיבים, עם נדיבי עמו. מושיבי עקרת הבית, אם הבנים שמחה הללויה.

בצאת ישראל ממצרים, בית יעקב מעם לעז. היתה יהודה לקדשו, ישראל ממשלותיו. הים ראה וינס, הירדן יסב לאחור. ההרים רקדו כאילים, גבעות כבני צאן. מה לך הים פי תנוס, הירדן תסב לאחור, ההרים תרקדו כאילים, גבעות כבני צאן. מלפני אדון חולי ארץ, מלפני אלוה יעקב. ההפכי הצור אגס מים, חלמיש למעינו מים.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הוֹדוּ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר גָּאֵלְנוּ וְגָאֵל אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם,
וְהִגִּיעַנוּ הַלַּיְלָה הַזֶּה לֶאֱכֹל בּוֹ מִצֵּה וּמְרוֹר. כֵּן יְהוֹה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הִגִּיעַנוּ
לְמוֹעֲדִים וְלִהְיוֹת אֲחֵרִים הַבָּאִים לְקִרְאָתָנוּ לְשָׁלוֹם, שְׂמֵחִים בְּבִנְיַן עִירְךָ, וְשֹׂשִׁים
בְּעִבּוּדְתְךָ. וְנֹאכַל שָׁם מִן הַזִּבְחִים וּמִן הַפִּסְחִים אֲשֶׁר יִגִּיעַ דָּמָם עַל קִיר מִזְבִּיחְךָ
לְרִצּוֹן, וְנוֹדֶה לְךָ שִׁיר חֲדָשׁ עַל גְּאֻלְתָּנוּ וְעַל פְּדוּת נַפְשֵׁנוּ.
בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הוֹדוּ גְּאֵל יִשְׂרָאֵל.

שותים את הכוס בהסבת שמאל.

יש נוהגים לומר שיר זה, והוא על סדר אלף בית.
אתה גאלת את אבותינו ממצרים. ביד חזקה ובזרוע נטויה.
בהיות אבותינו בתוך ארץ מצרים. היו מענים ומשועבדים תחת יד פרעה מלך מצרים.
גם שם פרו ורבו כעפר הארץ. וכארזי הלבנון גבהו בקומה.
דבר פרעה הרשע למחות את שם. ולהאבד את זכרם מקרב תבל.
הוא ועמו בעצה אחת היו. ויתחכמו סוד על זרע ישראל.
וימדרו את חיהם בפרך. ובתשנוק גדול קצרה רוחם.
זרע ישורון אנתה לבש. כי יד אויב גברה עליהם.
חי וקיים שמע קולם. מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא האזין להם.
טוב וישך גדל מהם. משה ידיר בחזון הושלח להם.
יחד הראם אותות שדי. ובמיני נגעים נשפטו בני חם.
כל בכוריהם לטבח מסר. ראשית בטנם לדבר גדול.
לכן נפלה צעקה גדולה בתוך ארץ מצרים. בכי ומספר בכל חוצותיה.
מעבדות לחירות יצאו ידידים. ואין כושל במספר שבטיו.
נהגם בטובו צור עולמים. ויגיעם לים סוף ברחמים רבים.
סגר הים עליהם בהמון גליו. ושונא רודף בהמון חילו.
עיניהם נשארו למרום. לבקש רחמים מאביר יעקב.
פיהם פתחו גאולי יהוה. ושבחו למלכם על רוב נפלאותיו.
צהל רכבו באויבי עמו. להפיל שונאיו אל תוך מצולה.
קרע יהוה את מי ים סוף. וקיים את השבועה אשר נשבע לאבותינו.
ראו ידידים בפגרי שונאיהם. שהם מטלים על שפת הים.
שירה וזמרה ודברי הלל. אמר משה רבינו עליו השלום לפני קונו.
תהלה ותפארת ודברי תשבחות. אמרו פדויים לפני גואלם ומושיעם.

~ רחצה ~

נוטלים ידיים ומברכים.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדַיִם.

~ מוציא ~

יקח ויאחז שלושת המצות בידו, כסדר שהן בקערה, הפרוסה בין שתי השלמות, ויברך.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ.

~ מצה ~

יניח התחתונה מידו, וישארו בידו העליונה והפרוסה, ויברך.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מַצָּה.

יבצע משתי המצות, כזית מכל אחת, ויטבלם במלח, ויאכל בהסיבה. וכן יחלק לכל אחד מהמסובים כזית מכל אחת, ולפחות יתן כזית אחד לכל אחד מן המסובים, ויאכלו בהסיבה. ואם אין המצה שלפניו מספיקה לכולם, יוסיף ממצה שמורה אחרת שמחוץ לקערה עד כזית, לכל אחד מהמסובים, ויאכלו גם הם בהסיבה.

~ מרור ~

לוקח לעצמו ונותן לכל אחד מהמסובים כזית מרור, ומטבלו בחרוסת, וחוזר ומנער החרוסת, ומברך עורך הסדר על אכילת מרור וכולם עונים "אמן", ואוכלים בלי הסיבה.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מְרוֹר.

~ כורך ~

לוקח לעצמו ולכל אחד מהמסובים כזית מהמצה השלישית התחתונה, וכזית מרור, וכורכם יחד, ומטבלם בחרוסת, ואוכלים בהסיבה, ולפני שיאכלו אומרים.

מִצָּה וּמְרוֹר בְּלֹא בְרָכָה, זְכוֹר לְמִקְדָּשׁ, בְּיָמֵינוּ יִחַדֵּשׁ,
כְּהִלֵּל הַזָּקֵן שֶׁהָיָה פּוֹרֵךְ וְאוֹכֵל בְּבֵת אֶחָת, לְקִיּוּם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר:
עַל מִצּוֹת וּמְרוֹרִים יֵאָכְלוּהוּ.

נְשַׁלְחַן עוֹרֵךְ

אוכלים ושותים הסעודה הערוכה. ומנהג טוב לאכול בשר בהמה ולשתות יין בסעודה, לקיים מצות שמחת החג. ומי שאין בשר ויין שמחה לו, יאכל וישתה דברים המשמחים לו.

ויש הנוהגים לאכול תחילה ביצים קשות מבושלות, ולומר לפני אכילתן.

זְכוֹר לְקַרְבֵּן חֲגִיגָה.

צְפוּן

לאחר גמר כל הסעודה, לוקח עורך הסדר לעצמו ולכל אחד מהמסובים כזית מפרוסת המצה שהיתה "צפונה" ומוצנעת לאפיקומן, (ויש המחמירים לאכול ב' כזיתים: כזית כנגד קרבן פסח, וכזית כנגד המצה הנאכלת עמו). וצריך לאוכלה לכתחילה קודם חצות הלילה.

וקודם אכילת האפיקומן יאמרו.

זְכוֹר לְקַרְבֵּן פֶּסַח הַנֶּאֱכָל עַל הַשׁוֹבֵעַ.

ואוכלים האפיקומן בהסיבה.

בִּרְךְ

מוזגים כוס שלישי ומברכים ברכת המזון.
יש האומרים לפני כן "שיר המעלות". ויש האומרים.

אֲבָרְכָה אֶת יְהוָה בְּכָל עֵת תְּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי. סוּף דְּבַר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יִרְא וְאֶת מִצְוֹתָיו שָׁמֹר כִּי
זֶה כָּל הָאָדָם. תְּהִלָּת יְהוָה יִדְבֵּר כִּי ויִבְרַךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קִדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. וְאִנְחֵנוּ נִבְרַךְ יְהִי מִעַתָּה וְעַד עוֹלָם
הַלְלוּיָהּ. ויִדְבֵּר אֵלֵינוּ זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה.

ונוטלים ידים לשם "מים אחרונים". ואם הם שלושה או יותר, חייבים לזמן.

המזמן:

בְּרִשׁוֹתֶכֶם. (ויש אומרים: הב לן ונברוך למלפא עלאה קדישא).

עונים:

שָׁמַיִם.

המזמן:

בְּרִשׁוֹת מַלְפָּא עֲלָאָה קְדִישָׁא וּבְרִשׁוֹת יוֹמָא טָבָא קְדִישָׁא (ובְרִשׁוֹת מוֹרֵי וְרִבּוּתֵי) וּבְרִי
שׁוֹתֶכֶם נְבָרַךְ (אַלְהֵינוּ) שְׂאֲכַלְנוּ מִשְׁלוֹ.

עונים:

בְּרוּךְ (אַלְהֵינוּ) שְׂאֲכַלְנוּ מִשְׁלוֹ וּבִטְוִבוֹ (הַגְּדוֹל תְּמִיד) חַיֵּינוּ.

המזמן:

בְּרוּךְ (אַלְהֵינוּ) שְׂאֲכַלְנוּ מִשְׁלוֹ וּבִטְוִבוֹ (הַגְּדוֹל תְּמִיד) חַיֵּינוּ.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הָאֵל הַזֶּן אוֹתָנוּ וְאֵת הָעוֹלָם כְּלוּ בִטְוִבוֹ בְּחֵן
בְּחֶסֶד בְּרִיּוּחַ וּבְרַחֲמֵי רַבִּים. נָתַן לָחֶם לְכָל בֶּשֶׂר. כִּי לְעוֹלָם חֶסֶד. וּבִטְוִבוֹ הַגְּדוֹל
תְּמִיד לֹא חֶסֶד לָנוּ וְאֵל יַחֲסֵר לָנוּ מְזוֹן (תְּמִיד) לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הוּא אֵל זֶן וּמְפָרְנֵס לְכָל.
וְשִׁלַּחְנוּ עֲרוּךְ לְכָל. וְהִתְקִין מַחֲיָה וּמְזוֹן לְכָל בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בְּרָא בְרַחֲמָיו וּבְרַבְעֲלָאָה
חֶסֶדְיוֹ כְּאָמוֹר. פּוֹתַח אֶתִּידֶךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַזֶּן אֵת הַכֹּל.

נֹדֶה לָךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לָּאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וְרַחֲבָה בְּרִית
וְתוֹרָה חַיִּים וּמְזוֹן. עַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עַבָדִים. וְעַל בְּרִיתְךָ
שֶׁחֲתַמְתָּ בְּבִשְׂרָנוּ. וְעַל תּוֹרַתְךָ שֶׁלְּמַדְתָּנוּ. וְעַל חֻקֵּי רְצוֹנְךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ. וְעַל חַיִּים
וּמְזוֹן שֶׁאַתָּה זֶן וּמְפָרְנֵס אוֹתָנוּ.

וְעַל הַכֹּל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אֶת שִׁמְךָ כְּאָמוֹר וְאֶכְלֶתָּ וּשְׂבַעְתָּ
וּבִרְכַתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל הָאֶרֶץ הַטְּבָה אֲשֶׁר נָתַתְּ לָךְ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה עַל הָאֶרֶץ
וְעַל הַמְּזוֹן.

רחם יהוה אלהינו עלינו ועל ישראל עמך. ועל ירושלים עירך. ועל הר ציון משכן כבודך. ועל היכלך. ועל מעונך. ועל דבירך. ועל הבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו. אבינו, רענו, זנינו, פרנסנו, בלכלנו. הרויחנו הרוח לנו מהרה מפלצרותינו. ונא אל תצריכנו יהוה אלהינו לידי מתנות בשך ודם. ולא לידי הלואתם. אלא לידך המלאה והרחבה. העשירה והפתוחה. יהי רצון שלא נבוש בעולם הזה. ולא נפלים לעולם הבא. ומלכות בית דוד משיחך תחזירנה למקומה במהרה בימינו.

אלהינו ואלהי אבותינו, יעלה ויבוא ויגיע ויראה וירצה וישמע ויפקד ויזכר זכרוננו וזכרון אבותינו, וזכרון ירושלים עירך, וזכרון משיח בן דוד עבדך, וזכרון כלעמך בית ישראל לפניך, לפליטה לטובה, לחן לחסד ולרחמים, לחיים טובים ולשלום, ביום חג המצות הזה, ביום טוב מקרא קדש הזה, לרחם בו עלינו ולהושיענו. זכרנו יהוה אלהינו בו לטובה, ופקדנו בו לברכה, והושיענו בו לחיים טובים, בדבר ישועה ורחמים. חוס וחנו וחמל ורחם עלינו, והושיענו כי אליך עינינו, כי אל מלך חנון ורחום אתה.

ותבנה ירושלים עירך במהרה בימינו. ברוך אתה יהוה בונה ירושלים. (בלחש: אמן).
ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, האל אבינו, מלכנו, אדירנו, בוראנו, גואלנו, קדושנו קדוש יעקב, רוענו רועה ישראל, המלך הטוב והמטיב לכל, שבכל יום ויום הוא היטיב לנו, הוא מיטיב לנו, הוא ייטיב לנו, הוא גמלנו, הוא גומלנו, הוא יגמלנו לעד חן וחסד ורחמים וריוח והצלחה וכל טוב.

- הרחמן הוא ישתבח על פסא כבודו.
- הרחמן הוא ישתבח בשמים ובארץ.
- הרחמן הוא ישתבח בנו לדור דורים.
- הרחמן הוא קרן לעמו ירים.
- הרחמן הוא יתפאר בנו לנצח נצחים.
- הרחמן הוא יפרנסנו בכבוד ולא בבזוי, בהתר ולא באסור, בנחת ולא בצער.
- הרחמן הוא יתן שלום בינינו.
- הרחמן הוא ישלח ברכה רוחה והצלחה בכל מעשה ידינו.

הרחמן הוא יצליח את דרכינו.

הרחמן הוא ישבר על גלות מהרה מעל צוארנו.

הרחמן הוא יוליכנו מהרה קוממיות בארצנו.

הרחמן הוא ירפאנו רפואה שלמה, רפואת הנפש ורפואת הגוף.

הרחמן הוא יפתח לנו את ידו הרחבה.

הרחמן הוא יברך כל אחד ואחד ממנו בשמו הגדול, כמו שנתברכו אבותינו, אברהם יצחק ויעקב, בכל מכלל כל, בן יברך אותנו יחד ברכה שלמה, וכן יהי רצון ונאמר אמן.

הרחמן הוא יפרש עלינו סבת שלומו.

הרחמן הוא ינחילנו יום שכלו טוב.

הרחמן הוא ישע תורתו ואהבתו בלבנו ותהיה יראתו על פנינו לבלתי נחטא, ויהיו כל מעשינו לשם שמים.

ברכת האורח.

הרחמן הוא יברך את השלחן הזה שאכלנו עליו, ויסדר בו כל מעדני עולם, ויהיה כשלחנו של אברהם אבינו עליו השלום. כל רעב ממנו יאכל, וכל צמא ממנו ישתה, ואל יחסר ממנו כל טוב לעד ולעולמי עולמים, אמן. הרחמן הוא יברך את בעל הבית הזה ובעל הסעודה הזאת, הוא ובניו ואשתו וכל אשר לו, בבנים שיחיו ובנכסים שירבו. ברוך יהוה חילו ופעל ידיו תרצה, ויהיו נכסיו ונכסינו מצלחים וקרובים לעיר, ואל יזדקק לפניו ולא לפנינו שום דבר חטא והרהור עון, שש ושמת כל הימים בעשר וכבוד מעתה ועד עולם, לא יבוש בעולם הזה ולא יפלים לעולם הבא, אמן בן יהי רצון.

הרחמן הוא יחיינו ויזכנו ויקרבנו לימות המשיח ולבנין בית המקדש ולחיי העולם הבא. מגדול ישועות מלכו ועשה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם. בפירים רשו ורעבו ודרשי יהוה לא יחסרו כל טוב. נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם. כל היום חונן ומלוה וזרעו לברכה. מה שאכלנו יהיה לשבעה, ומה ששתינו יהיה לרפואה, ומה שהותרנו יהיה לברכה, כדכתיב: ויתן לפניהם ויאכלו ויותרו כדבר יהוה. ברוכים אתם ליהוה עשה שמים וארץ. ברוך הגבר אשר יבטח ביהוה והיה יהוה מבטחו. יהוה עז לעמו ויתן יהוה יברך את עמו בשלום. עושה שלום במרומו הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ואמרו אמן.

יכיון לפטור גם את כוס רביעי, ויברך, וישתה בהסיבה.

יש אומרים:

כוס ישועות אשא ובשם יהוה אקרא.

סְבִרֵי מִרְנָן. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן.

שותים בהסבה ואין מברכים ברכה אחרונה.

הלל נרצה

לאחר ששתו כוס שלישי, מוזגים כוס רביעי. ויש הנוהגים למזוג כוס אחד יתר על הכוסות של המסובים ואין שותים אותו, וקוראים אותו "כוס של אליהו". וגומרים על כוס רביעי את ההלל, ויאמרו אותו בשמחה ובהתלהבות רבה.

שִׁפְךָ חֲמַתְךָ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּךָ
וְעַל מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרְאוּ.
כִּי אָכַל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת נֹוֹהוּ הַשָּׁמַי.
שִׁפְךָ עֲלֵיהֶם זַעֲמֶךָ וְחֲרוֹן אַפְּךָ יִשִּׁיגֵם.
תִּרְדֹּף בְּאֵף וְתִשְׁמִידֵם מִתַּחַת שָׁמַי יְהוָה.

מוזגים כוס רביעי ואומרים הלל.

לֹא לָנוּ, יְהוָה, לֹא לָנוּ, כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כְּבוֹד, עַל חֲסִדֶּךָ עַל אַמְתְּךָ. לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אֵיךְ נָא אֱלֹהֵיהֶם.
וְאֱלֹהֵינוּ בְּשָׁמַיִם, כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה. עֲצִבְיָהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יָדֵי אָדָם. פֶּה לָהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ,
עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ. אֲזִנַּיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמְעוּ, אָף לָהֶם וְלֹא יִרְיחוּ. יָדֵיהֶם וְלֹא יִמְיִשוּן, רַגְלֵיהֶם
וְלֹא יִהְלְכוּ, לֹא יִהְיוּ בְּגִדוֹנָם. כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֲשִׂיהֶם, כֹּל אֲשֶׁר בְּטַח בָּהֶם. יִשְׂרָאֵל בְּטַח בִּיהוָה, עֲזָרָם
וּמִגָּנָם הוּא. בֵּית אֱהָרֹן בְּטַחוּ בִּיהוָה, עֲזָרָם וּמִגָּנָם הוּא. יִרְאֵי יְהוָה בְּטַחוּ בִּיהוָה, עֲזָרָם וּמִגָּנָם הוּא.

יְהוָה זָכְרָנוּ יְבָרֶךְ. יְבָרֶךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, יְבָרֶךְ אֶת בֵּית אֱהָרֹן, יְבָרֶךְ יִרְאֵי יְהוָה, הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדֹלִים. יִסַּף
יְהוָה עֲלֵיכֶם, עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם. בְּרוּכִים אַתֶּם לִיהוָה, עָשָׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לִיהוָה וְהָאָרֶץ
נָתַן לְבָנֵי אָדָם. לֹא הִמְתִּים יְהִלְלוּיָהּ וְלֹא כָּל יַרְדֵּי דוּמָה. וְאַנְחָנוּ נִבְרַךְ יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. הִלְלוּיָהּ.

אֶהְבֶּתִּי כִּי יִשְׁמַעֵי יְהוָה אֶת קוֹלֵי תַחֲנוּנָי. כִּי הִטָּה אֲזִנּוֹ לִי וּבִימֵי אֶקְרָא. אֶפְפוּנֵי חֲבִלֵי מוֹת וּמִצְרֵי שְׂאוֹל מִצְאוּנֵי, צָרָה
וְיָגוֹן אֶמְצָא. וּבִשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא. אֲנָא יְהוָה מִלְטָה נִפְשִׁי. תַּנּוּן יְהוָה וְצָדִיק, וְאֱלֹהֵינוּ מִרְחָם. שִׁמְרֵ פְתָאִים יְהוָה,
דַּלְתֵי וְלֵי יְהוָה שִׁיעַ. שׁוּבֵי נִפְשֵׁי לְמִנוּחֵיכִי, כִּי יְהוָה גָּמַל עֲלֵיכִי. כִּי חִלְצַתְנִי מִפְּשֵׁי מָמוֹת, אֶת עֵינַי מִן דַּמְעָה, אֶת רַגְלֵי
מִדָּחִי. אֶת הַלֶּךְ לִפְנֵי יְהוָה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים. הֵאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר, אֲנִי עֲנִיתִי מְאֹד. אֲנִי אֶמְרֵתִי בְּחַפְזִי כֹּל הָאָדָם כֹּזֵב.

מָה אֲשִׁיב לִיהוָה כֹּל תִּגְמוּלוֹהִי עָלַי. פֹּס יִשׁוּעוֹת אֲשָׂא וּבִשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא. נִדְרֵי לִיהוָה אֲשַׁלֵּם נִגְדָה נָא לְכֹל
עַמּוֹ. יִקַּר בְּעֵינֵי יְהוָה הַמּוֹתָה לְחַסִּדָּיו. אֲנָא יְהוָה כִּי אֲנִי עֲבָדְךָ, אֲנִי עֲבָדְךָ בֵּן אַמְתְּךָ, פִּתְחַת לְמוֹסְרֵי. לְךָ
אֲזַבֵּחַ זָבַח תּוֹדָה וּבִשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא. נִדְרֵי לִיהוָה אֲשַׁלֵּם נִגְדָה נָא לְכֹל עַמּוֹ. בְּחַצְרוֹת בֵּית יְהוָה, בְּתוֹכֵי
יְרוּשָׁלַיִם. הִלְלוּיָהּ.

הָלָלוּ אֶת יְהוָה כָּל גּוֹיִם, שִׁבְּחוּהוּ כָּל הָאָמִים. כִּי גָבַר עָלֵינוּ חֲסֵדוֹ,
וַאֲמַת יְהוָה לְעוֹלָם. הִלְלוּהָ.
הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ.
יֹאמֶר נָא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ.
יֹאמְרוּ נָא בֵּית אֱהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ.
יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי יְהוָה כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ.

מִן הַמִּצֵּד קָרָאתִי יְהוָה, עֲנֵנִי בְמִדְבָּר יְהוָה. יְהוָה לִי, לֹא אֵיֶדָא, מִה יַעֲשֶׂה לִּי אֲדָם. יְהוָה לִי בַעֲזָרִי וְאֲנִי אֲרָאָה
בְּשִׁנְאֵי. טוֹב לַחֲסוֹת בִּיהוָה מִבְּטַח בְּאֲדָם. טוֹב לַחֲסוֹת בִּיהוָה מִבְּטַח בַּנְּדִיבִים. כָּל גּוֹיִם סָבְבוּנִי, בְּשֵׁם
יְהוָה כִּי אֲמִילֶם. סְבוּנִי גַם סָבְבוּנִי, בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילֶם. סְבוּנִי כְּדַבְּרִים, דַּעְכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים, בְּשֵׁם יְהוָה כִּי
אֲמִילֶם. דַּחֲה דַחֲתִנִּי לְנַפְל, וַיְהוֶה עֲזָרִנִּי. עֲזִי וְזִמְרַת יְהוָה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה. קוֹל דְּנִה וַיִּשׁוּעָה בְּאֵהֲלִי צְדִיקִים,
יְמִין יְהוָה עֲשֶׂה חֵיל. יְמִין יְהוָה רֹמְמָה, יְמִין יְהוָה עֲשֶׂה חֵיל. לֹא אֲמוֹת כִּי אַחִיָּה, וְאֶסְפֵּר מַעֲשֵׂי יְהוָה. יֶסֶד
יִסְרְנֵי יְהוָה, וְלִמּוֹת לֹא נִתְנַנְנִי. פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָק, אָבֹא בָם, אוֹדָה יְהוָה. זֶה הַשַּׁעַר לַיהוָה, צְדִיקִים יִבְאוּ בוֹ.

אוֹדֶךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה.
אוֹדֶךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה.
אָבֶן מֵאֶסוּ הַבּוֹנִים הֵיְתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה.
אָבֶן מֵאֶסוּ הַבּוֹנִים הֵיְתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה.
מֵאֵת יְהוָה הֵיְתָה זֹאת הִיא נִפְלְאֵת בְּעֵינֵינוּ.
מֵאֵת יְהוָה הֵיְתָה זֹאת הִיא נִפְלְאֵת בְּעֵינֵינוּ.
זֶה הַיּוֹם עֲשֶׂה יְהוָה. נְגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ.
זֶה הַיּוֹם עֲשֶׂה יְהוָה. נְגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ.
אָנָּה יְהוָה, הוֹשִׁיעָה נָא. אָנָּה יְהוָה, הוֹשִׁיעָה נָא.
אָנָּה יְהוָה, הַצְּלִיחָה נָא. אָנָּה יְהוָה, הַצְּלִיחָה נָא.

בְּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְהוָה, בְּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְהוָה.
בְּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְהוָה, בְּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְהוָה.
אֵל יְהוָה וַיֵּאָד לָנוּ. אֶסְרוּ חַג בְּעַבְתִּים עַד קָרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ.
אֵל יְהוָה וַיֵּאָד לָנוּ. אֶסְרוּ חַג בְּעַבְתִּים עַד קָרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ.
אֵלֵי אַתָּה וְאוֹדֶךָ, אֱלֹהֵי אֲרוֹמְמֶךָ.
אֵלֵי אַתָּה וְאוֹדֶךָ, אֱלֹהֵי אֲרוֹמְמֶךָ.
הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ.
הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ.

הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו.
 הודו לאלהי האלהים כי לעולם חסדו.
 הודו לאדני האדנים כי לעולם חסדו.
 לעשה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו.
 לעשה השמים בתבונה כי לעולם חסדו.
 לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו.
 לעשה אורים גדלים כי לעולם חסדו.
 את השמש לממשלת ביום כי לעולם חסדו.
 את הירח וכוכבים לממשלות בלילה כי לעולם חסדו.
 למכה מצרים בבכוריהם כי לעולם חסדו.
 ויוצא ישראל מתוכם כי לעולם חסדו.
 ביד חזקה ובזרוע נטויה כי לעולם חסדו.
 לגיור ים סוף לגזרים כי לעולם חסדו.
 והעביר ישראל בתוכו כי לעולם חסדו.
 ונער פרעה וחילו בים סוף כי לעולם חסדו.
 למוליך עמו במדבר כי לעולם חסדו.
 למכה מלכים גדלים כי לעולם חסדו.
 ויהרג מלכים אדירים כי לעולם חסדו.
 לסיחון מלך האמרי כי לעולם חסדו.
 ולעוג מלך הבשן כי לעולם חסדו.
 ונתן ארצם לנחלה כי לעולם חסדו.
 נחלה לישראל עבדו כי לעולם חסדו.
 שבשפלנו זכר לנו כי לעולם חסדו.
 ויפקנו מצרינו כי לעולם חסדו.
 נתן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו.
 הודו לאל השמים כי לעולם חסדו.

נשמת כל חי תברך את שמך, יהוה אלהינו, ורוח כל בשר תפאר ותרומם וזכרך, מלכנו, תמיד. מן העולם ועד העולם אתה אל,
 ומבלעדיך אין לנו מלך גואל ומושיע, פודה ומציל ומפנס ומרחם בכל עת צרה וצוקה. אין לנו מלך אלא אתה. אלהי הראשונים
 והאחרונים, אלוהי כל בריות, אדון כל תולדות, המהלל ברב התשבחות, המנהיג עולמו בחסד ובריותיו ברחמים. ויהוה לא יגום
 ולא יישן המעורר ישנים והמקיץ נרדמים, והמשיח אלמים והמתיר אסורים והסומך נופלים והזוקף כפופים. לך לבדך אנחנו מודים.

אלו פינו מלא שידה בים, ולשוננו רנה בהמון גליו, ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע, ועינינו מאירות כשמש וכירח, וידינו פרושות
 כנשרי שמים, ורגליו קלות כאילות, אין אנחנו מספיקים להודות לך, יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, ולברך את שמך על אחת
 מאלף, אלפי אלפים ורבי רבבות פעמים הטובות שעשית עם אבותינו ועמנו. ממצרים גאלתנו, יהוה אלהינו, ומבית עבדים

פדיתנו, ברעב זנתנו ובשבע כלפלתנו, מחרב הצלתנו ומדבר מלתתנו, ומחלים רעים ונאמנים דליתנו. עד הנה עזרנו רחמיך ולא עזבונו חסדיך, ואל תטשנו, יהוה אלהינו, לנצח. על כן אברים שפלת בנו ורוח ונשמה שנפחת באפינו ולשון אשר שמת בפינו הן הם יודו ויברכו וישבחו ויפארו וירוממו ויעריצו ויקדישו וימליכו את שמך מלפנו. כי כל פה לך יודה, וכל לשון לך תשבוע, וכל בך לך תכרע, וכל קומה לפניך תשתחוה, וכל לבבות ייראוך, וכל קרב וכליות יזמרו לשמך. כדבר שכתוב, כל עצמתי תאמרנה, יהוה מי כמוך מציל עני מחזק מפנו ועני ואביון מגזלו. מי ידמה לך ומי ישוה לך ומי יערך לך האל הגדול, הגבור והנורא, אל עליון, קנה שמים וארץ. נהלך ונשבחך ונפאריך ונברך את שם קדשך, כאמור: לדוד, ברכי נפשי את יהוה וכל קרבי את שם קדשו. האל בתעצמות עזך, הגדול בכבוד שמך, הגבור לנצח והנורא בנוראותיך, המלך היושב על כסא רם ונשא. שוכן עד מרום וקדוש שמו. וכתוב: רננו צדיקים ביהוה, לישירים נאווה תהלה.

בפי ישירים תתהלל,
ובדברי צדיקים תתברך,
ובלשון חסידים תתרום,
ובקרוב קדושים תתקדש.

ובמקהלות רבבות עמך בית ישראל ברנה יתפאר שמך, מלפנו, בכל דור ודור, שכן חובת כל היצורים לפניך, יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, להודות להלל לשבח, לפאר לרומם להדר לברך, לעלה ולקלס על כל דברי שירות ותשבחות דוד בן ישי עבדך משיחך.

בכו, ישתבח שמך לעד מלפנו האל המלך הגדול והקדוש בשמים ובארץ, כי לך נאה יהוה אלהינו ואלהי אבותינו לעולם ועד, שיר, ושבחה, הלל, וזמרה, עז, וממשלה, נצח, גדלה, גבורה, תהלה, ותפארת, קדשה, ומלכות. ברכות והודאות לשמך הגדול והקדוש, ומעולם ועד עולם אתה אל

יהללך יהוה אלהינו כל מעשיך, וחסידך צדיקים עושי רצונך, וכל עמך בית ישראל ברנה יודו ויברכו, וישבחו ויפארו, וירוממו ויעריצו, ויקדישו וימליכו את שמך, מלפנו. כי לך טוב להודות ולשמך נאה לזמר, כי מעולם ועד עולם אתה אל. ברוך אתה יהוה, מלך מהלל בתשבחות.

שותים כוס רביעית בהסיבה, ולאחריה מברכים.

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, על הגפן ועל פרי הגפן, ועל תנובת השדה, ועל ארץ חמדה טובה ורחבה שרצית והנחלת לאבותינו, לאכל מפריה ולשבע מטובה. רחם יהוה אלהינו עלינו ועל ישראל עמך, ועל ירושלים עירך, ועל ציון משכן כבודך, ועל מזבחך, ועל היכלך. ובנה ירושלים עיר הקדש במהרה בימינו. והעלנו לתוכה ושמחנו בבנינה. ונברכך עליה בקדשה ובטהרה ושמחנו ביום חג המצות הזה, ביום טוב מקרא קדש הזה. כי אתה טוב ומטיב לכל ונודה לך יהוה אלהינו על הארץ ועל פרי גפנה ברוך אתה יהוה, על הארץ ועל פרי גפנה.

חסל סדור פסח כהלכתו, ככל משפטו וחקתו.
 כאשר זכינו לסדר אותו כן נזכה לעשותו.
 אך שוכן מעונה, קומם קהל ערת מי מנה.
 בקרוב נהל נטעי כנה פדוים לציון ברנה.
 לשנה הבאה בירושלים הבנויה.

ובכן ויהי בחצי הלילה

אז רוב נסים הפלאות בלילה,
 בראש אשמורת זה הלילה,
 גר צדק נצחתו פנחלק לו לילה,
ויהי בחצי הלילה.

הנת מלך גרר בחלום הלילה,
 הפחדת ארמי באמש לילה,
 וישר ישדאל למלאך ויוכל לו לילה,
ויהי בחצי הלילה.

זרע בכורי פתרוס מחצת בחצי הלילה,
 חילם לא מצאו בקומם בלילה,
 טיסת נגיד חרשת סלית בכוכבי לילה,
ויהי בחצי הלילה.

יעץ מחרף לנופף אווי, הובשת פגריו בלילה,
 פרע פל ומצבו באישון לילה,
 לאיש חמודות נגלה רז חזות לילה,
ויהי בחצי הלילה.

משתפר בכלי קדש נהרג בו בלילה,
 נושע מבור אריות פותר בעתותי לילה,
 שנאה נטר אגגי וכתב ספרים בלילה,
ויהי בחצי הלילה.

עוררת נצחך עליו בנדר שנת לילה,
 פורה תדרוך לשומר מה מלילה,
 צרח כשומר ושח אתא בקר וגם לילה,
ויהי בחצי הלילה.

קרב יום אשר הוא לא יום ולא לילה,
 רם הודע פי לך היום אף לך הלילה,
 שומרים הפקד לעירך כל היום וכל הלילה,
 תאיר כאור יום חשכת לילה.
ויהי בחצי הלילה.

וּבְכֵן וַאֲמַרְתֶּם זִבְחַת פֶּסַח

אִמְצָן גְּבוּרֹתֶיךָ הַפְּלֵאֵת בַּפֶּסַח,
בְּרֵאשׁ כָּל מוֹעֲדוֹת נִשְׁאֵת פֶּסַח,
גְּלִית לְאֶזְרָחֵי חֲצוֹת לַיִל פֶּסַח,
וַאֲמַרְתֶּם זִבְחַת פֶּסַח.

דִּלְתִּיו דְּפַקְתָּ כָּחַם הַיּוֹם בַּפֶּסַח,
הִסְעִיד נּוֹצְצִים עֲגוֹת מִצּוֹת בַּפֶּסַח,
וְאֵל הַבְּקָר רֵץ זָכַר לְשׁוֹר עֶרְךָ פֶּסַח,
וַאֲמַרְתֶּם זִבְחַת פֶּסַח.

זוֹעְמוֹ סְדוּמִים וְלוֹהֵטוֹ בְּאֵשׁ בַּפֶּסַח,
חֲלִץ לוֹט מֵהֶם וּמִצּוֹת אָפָה בְּקֶץ פֶּסַח,
טֹאטֹאֵת אֲדַמַּת מֶף וְנֹף בְּעֶבְרֶךָ בַּפֶּסַח,
וַאֲמַרְתֶּם זִבְחַת פֶּסַח.

יְהִי רֵאשׁ כָּל אֹן מְחַצֵּת בְּלַיִל שְׁמוֹר פֶּסַח,
כְּבִיר, עַל בֶּן בְּכוֹר פֶּסַח בְּדַם פֶּסַח,
לְבַלְתִּי תַת מִשְׁחִית לְבֵא בְּפִתְחֵי בַּפֶּסַח,
וַאֲמַרְתֶּם זִבְחַת פֶּסַח.

מְסַגְרַת סְגָרָה בְּעִתּוֹתֵי פֶסַח,
נִשְׁמְדָה מְדִין בְּצִלֵּל שְׁעוֹרֵי עֶמֶר פֶּסַח,
שׁוֹרְפוֹ מִשְׁמַנֵּי פּוֹל וְלוֹד בִּיקָד יְקוֹד פֶּסַח,
וַאֲמַרְתֶּם זִבְחַת פֶּסַח.

עוֹד הַיּוֹם בְּנֵב לְעֵמוֹד עַד גְּעָה עוֹנֵת פֶּסַח,
פֶּס יָד כְּתֻבָּה לְקַעֲקַע צוֹל בַּפֶּסַח,
צָפָה הַצְּפִית עֶרוֹךְ הַשְּׁלֶחֶן בַּפֶּסַח,
וַאֲמַרְתֶּם זִבְחַת פֶּסַח.

קָהַל כְּנֶסֶה הִרְסָה לְשִׁלֵּשׁ צוּם בַּפֶּסַח,
רֵאשׁ מִבֵּית רִשְׁעֵי מְחַצֵּת בְּעֶץ חֲמִשִּׁים בַּפֶּסַח,
שְׁתִּי אֵלֶּה רָגַע תְּבִיא לְעוֹצֵצֵי בַּפֶּסַח,
תַּעֲזוּ יָדְךָ וְתֵרוּס יְמִינְךָ כְּלִיל הַתְּקַדֵּשׁ חַג פֶּסַח,
וַאֲמַרְתֶּם זִבְחַת פֶּסַח.

כִּי לֹו נְאֻה, כִּי לֹו יֵאָה.

אֲדִיר בְּמִלּוּכָה, בְּחוֹר כְּהִלְכָה, גְּדוּדֵיו יֵאָמְרוּ לוֹ:
לֶךְ וּלְךָ, לֶךְ כִּי לֶךְ, לֶךְ אִף לֶךְ, לֶךְ יֵהוּה הַמְּמַלְכָה,
כִּי לֹו נְאֻה, כִּי לֹו יֵאָה.

דגול במלוכה, הדור פהלכה, ותיקיו יאמרו לו:
 לך ולך, לך פי לך, לך אף לך, לך יהוה הממלכה,
 פי לו נאה, פי לו יאה.

זכאי במלוכה, חסין פהלכה טפסריו יאמרו לו:
 לך ולך, לך פי לך, לך אף לך, לך יהוה הממלכה,
 פי לו נאה, פי לו יאה.

יחיד במלוכה, פביר פהלכה למודיו יאמרו לו:
 לך ולך, לך פי לך, לך אף לך, לך יהוה הממלכה,
 פי לו נאה, פי לו יאה.

מושל במלוכה, נודא פהלכה סביביו יאמרו לו:
 לך ולך, לך פי לך, לך אף לך, לך יהוה הממלכה,
 פי לו נאה, פי לו יאה.

עניו במלוכה, פודה פהלכה, צדיקיו יאמרו לו:
 לך ולך, לך פי לך, לך אף לך, לך יהוה הממלכה,
 פי לו נאה, פי לו יאה.

קדוש במלוכה, רחום פהלכה שנאניו יאמרו לו:
 לך ולך, לך פי לך, לך אף לך, לך יהוה הממלכה,
 פי לו נאה, פי לו יאה.

תקיף במלוכה, תומך פהלכה תמימיו יאמרו לו:
 לך ולך, לך פי לך, לך אף לך, לך יהוה הממלכה,
 פי לו נאה, פי לו יאה.

אדיר הוא יבנה ביתו בקרוב.

**במהרה, במהרה, בימינו בקרוב.
 אל בנה, אל בנה, בנה ביתך בקרוב.**

בחור הוא, גדול הוא, דגול הוא יבנה ביתו בקרוב.
**במהרה, במהרה, בימינו בקרוב.
 אל בנה, אל בנה, בנה ביתך בקרוב.**

הדור הוא, ותיק הוא, זכאי הוא יבנה ביתו בקרוב.
**במהרה, במהרה, בימינו בקרוב.
 אל בנה, אל בנה, בנה ביתך בקרוב.**

חסיד הוא, טהור הוא, יחיד הוא יבנה ביתו בקרוב.
**במהרה, במהרה, בימינו בקרוב.
 אל בנה, אל בנה, בנה ביתך בקרוב.**

פביר הוא, למוד הוא, מלך הוא יבנה ביתו בקרוב.
**במהרה, במהרה, בימינו בקרוב.
 אל בנה, אל בנה, בנה ביתך בקרוב.**

נורא הוא, סגיב הוא, עוזו הוא יבנה ביתו בקרוב.
במהרה, במהרה, בימינו בקרוב.
אל בנה, אל בנה, בנה ביתך בקרוב.

פודה הוא, צדיק הוא, קדוש הוא יבנה ביתו בקרוב.
במהרה, במהרה, בימינו בקרוב.
אל בנה, אל בנה, בנה ביתך בקרוב.

רחום הוא, שדי הוא, תקיף הוא יבנה ביתו בקרוב.
במהרה, במהרה, בימינו בקרוב.
אל בנה, אל בנה, בנה ביתך בקרוב.

אחד מי יודע?

אחד אני יודע: אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

שנים מי יודע?

שנים אני יודע: שני לחות הברית. אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

תשעה מי יודע?

תשעה אני יודע: תשעה ירחי לדה, שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבטא, ששה סדרי משנה, חמשה חומשי תורה, ארבע אמהות, שלשה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

עשרה מי יודע?

עשרה אני יודע: עשרה דבריאי, תשעה ירחי לדה, שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבטא, ששה סדרי משנה, חמשה חומשי תורה, ארבע אמהות, שלשה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

אחד עשר מי יודע?

אחד עשר אני יודע: אחד עשר פוכביאי, עשרה דבריאי, תשעה ירחי לדה, שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבטא, ששה סדרי משנה, חמשה חומשי תורה, ארבע אמהות, שלשה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

שנים עשר מי יודע?

שנים עשר אני יודע: שנים עשר שבטיאי, אחד עשר פוכביאי, עשרה דבריאי, תשעה ירחי לדה, שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבטא, ששה סדרי משנה, חמשה חומשי תורה, ארבע אמהות, שלשה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

שלשה עשר מי יודע?

שלשה עשר אני יודע: שלשה עשר מדיאי. שנים עשר שבטיאי, אחד עשר פוכביאי, עשרה דבריאי, תשעה ירחי לדה, שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבטא, ששה סדרי משנה, חמשה חומשי תורה, ארבע אמהות, שלשה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

שלשה מי יודע?

שלשה אני יודע: שלשה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

ארבע מי יודע?

ארבע אני יודע: ארבע אמהות, שלשה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

חמשה מי יודע?

חמשה אני יודע: חמשה חומשי תורה, ארבע אמהות, שלשה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

ששה מי יודע?

ששה אני יודע: ששה סדרי משנה, חמשה חומשי תורה, ארבע אמהות, שלשה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

שבעה מי יודע?

שבעה אני יודע: שבעה ימי שבטא, ששה סדרי משנה, חמשה חומשי תורה, ארבע אמהות, שלשה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

שמונה מי יודע?

שמונה אני יודע: שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבטא, ששה סדרי משנה, חמשה חומשי תורה, ארבע אמהות, שלשה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

וְאַתָּא תּוֹרָא וְשִׁתָּה לְמִיָּא, דְּכַבְּה לְנוֹרָא, דְּשִׂרְף לְחוּטְרָא,
 דְּהִפָּה לְכַלְבָּא, דְּנִשְׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאַכְלָה לְגִדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא
 בְּתַרֵּי זַוְיָ.
חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא.

וְאַתָּא הַשּׁוּחַט וְשַׁחַט לְתוֹרָא, דְּשִׁתָּה לְמִיָּא, דְּכַבְּה לְנוֹרָא,
 דְּשִׂרְף לְחוּטְרָא, דְּהִפָּה לְכַלְבָּא, דְּנִשְׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאַכְלָה
 לְגִדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בְּתַרֵּי זַוְיָ.
חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא.

וְאַתָּא מְלֹאךְ הַמּוֹת וְשַׁחַט לְשׁוּחַט, דְּשַׁחַט לְתוֹרָא, דְּשִׁתָּה
 לְמִיָּא, דְּכַבְּה לְנוֹרָא, דְּשִׂרְף לְחוּטְרָא, דְּהִפָּה לְכַלְבָּא,
 דְּנִשְׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאַכְלָה לְגִדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בְּתַרֵּי זַוְיָ.
חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא.

וְאַתָּא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשַׁחַט לְמְלֹאךְ הַמּוֹת,
 דְּשַׁחַט לְשׁוּחַט, דְּשַׁחַט לְתוֹרָא, דְּשִׁתָּה לְמִיָּא, דְּכַבְּה
 לְנוֹרָא, דְּשִׂרְף לְחוּטְרָא, דְּהִפָּה לְכַלְבָּא, דְּנִשְׁךְ לְשׁוּנְרָא,
 דְּאַכְלָה לְגִדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בְּתַרֵּי זַוְיָ.
חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא.

חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא
 דְּזַבִּין אַבָּא בְּתַרֵּי זַוְיָ, חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא.
 וְאַתָּא שׁוּנְרָא וְאַכְלָה לְגִדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בְּתַרֵּי זַוְיָ.
חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא.

וְאַתָּא כַלְבָּא וְנִשְׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאַכְלָה לְגִדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא
 בְּתַרֵּי זַוְיָ.
חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא.

וְאַתָּא חוּטְרָא וְהִפָּה לְכַלְבָּא, דְּנִשְׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאַכְלָה
 לְגִדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בְּתַרֵּי זַוְיָ.
חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא.

וְאַתָּא נוֹרָא וְשִׂרְף לְחוּטְרָא, דְּהִפָּה לְכַלְבָּא, דְּנִשְׁךְ
 לְשׁוּנְרָא, דְּאַכְלָה לְגִדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בְּתַרֵּי זַוְיָ.
חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא.

וְאַתָּא מִיָּא וְכַבְּה לְנוֹרָא, דְּשִׂרְף לְחוּטְרָא, דְּהִפָּה לְכַלְבָּא,
 דְּנִשְׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאַכְלָה לְגִדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בְּתַרֵּי זַוְיָ.
חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא.

